

Помиловање

Његово Величанство Краљ благоволио је да, у путу милости, ослободи приликом Своје педесетогодишњице, златнога пира и прогласа Краљевине од даљег издржавања казне с малим изузетком све, који су осуђени по доказаној кривници у велеиздајничкој парници на Цетињу.

Милост владаочева рекла је своју пошљедњу ријеч. Сад могу с руком на срцу слободно изићи пред пријесто савјести и истине сви, које је земаљска правда погодила, и признати грјех који су у часу слабости и залуталости учинили, или поумили да учине. Ми те ране њихове и наше нећемо разгребавати, али наук, који је тај жалосни догађај дао, нека им буде у души свагда будан и нека им указује путеве части и грађанских врлина, по којима треба да греду сви добри држављани наше отаџбине.

Још у старозавјетно вријеме вапио је глас сина човјековог: Господе, у гњеви свом сјети се милости! И Господ је милостив био и најтежим грјешницима.

Тај вапај библискога грјешника имао је свагда на уму и наш витешки Господар, и Његов живот је један дуги низ бисера, у коме је свако зрно, зрно високе милости Његове. Сад је додао још једно бисер-зрно.

Правда држи земљу и градове. Правди се мора допустити да изрече свој суд и да по пресуди наложи казну свакоме, који се о закон огријешно. Али правда, ма колико беспријекорна била, без милости није правда. Ваља у кривцу гледати и његове врлине, без којих није ни један човјек. Врлине његове треба да ублаже осуду, а то чини милост. Владалац је дошао да допуни што је строгом закону недостајало и да правди да јак по подобју Божјем. Правда је казнила, милост је душу кривца спасла и упутила на пут части. Тиме је Владалац учинио да правда буде наук, не бич.

Колико смо посвијеђени у тајне покрете душе великога нашег Владоца, Он се је сјетио милости и у највећем гњеви. Осуђеницима је намијенио своју високу милост много, много раније, али пријатељи њихови, од којих сви паметни моле Бога да их сачува, својом безразложном виком осујећавали су то. Памећу, која се није разликовала од сурове ларме, хтјели су да изнуде милост, а то се није могло ни пошто допустити. Милост не смије бити откуп на уцјену.

Није доцкан дошла ни сад, али ко умије да броји дуге часове у сужањству, кад душа човјекова преко облака шилје поздраве у далеке крајеве својима милим и драгим, тај ће оцијенити и колико су безумни пријатељи осуђеницима нашкодили.

Само срећни не броје часове.

Нека се простре вео прошлости преко те жалосне историје. Поздрављамо ослобођене искреном радошћу и примамо их у своје коло као врсне држављане наше отаџбине. Увјерени смо да ће у будуће тражити срећније дане себи и отаџбини у сложаној љубави

према узвишеном Пријестолу, који је и опет показао, да као оно јаки дуб у гори не одузима хлада свог грјешнику, који је замахнуо да га посијече.

Наша отаџбина није дошла до славе и оволикога угледа код силних овога свијета дјелима, која су морали земаљски закони и милост владаочева да исправљају, него мудрошћу владалачке куће и јуначким прегалаштвом нашега доброг народа, збијеног љубављу око свога великог Владоца.

Љубав може све, речено је не једанпут. Љубав према народу учинила је те је Господар из узвишених побуда и из добре воље даровао Устав народу; љубав народа и његових врских синова, који су позвани да Га потпомажу, учиниће да се на томе путу иде корак по корак даље. Све ће се постићи. Само се то не може постићи вратоломијом, тако рећи у једној Вартоломејској ноћи, него у поступном развићу, јер народ ваља најприје политички васпитати. Само је онај напредак трајан, који развићем долази. Све што наступа катастрофално, на развалинама садашњости и прошлости, има као и свака побједа свој сјутрашњи дан, кад се броје мртви и рањени. Свака така нагла промјена доноси собом замјетак за тешку, често и судбоносну будућност. Ненаскучи, а млади људи, наги су, а наглост често навлачи на себе апатему закона, а на отаџбину жалост, јер нико се не може радовати туђој несрећи, изричући казну.

Тврдо се надамо да ће помиловани, очишћени од грјеха, доказати да су милост владаочеву заслужили, а великом Владоцу нашем нека је на Његовој милости слава и хвала.

Одлазак Високих Гостију

У четвртак рано изјутра оставили су Цетиње и они Високи Гости, који су се пошљедњи задржали на њему. Отпуговали су Њих. Им. Височанства Велики Књаз Николај Николајевић са супругом Великом Књагињом Анастасијом Николајевићом и дјецом Јој из првог брака Књазом Сергијем Лајхтенбершким, и Књагињом Јеленом Лајхтенбершком, као год и Њ. Им. В. Велики Књаз Петар Николајевић са супругом Милицом и Њ. В. Књаз Франц Јосиф Батенберг са супругом Књагињом Аном.

Њихов испраћај са Цетиња био је онако исто свечан као и дочек.

Пред Њихов полазак са Цетиња пред Двором је била постројена почасна чета са музиком на челу, а војска је била поређена и с једне и друге стране улице све до изласка из вароши.

Пред Двором су били при испраћају великодостојници, официрски кор и многобројни народ. Чланови владе дан раније су отпутовали на Вир, да би их у Бару дочекали.

Опроштај Њихов са Њ. В. Краљицом Миленом и Њ. В. Књагињама, које су остале на Цетињу, био је врло срдачан и дирљив.

Када су високи Гости са Њ. В. Краљем Господарем и Њих. Кр. В. Престолонашљедником Краљевићем Данилом и Књазом Петром

сјели у аутомобиле музика је интонирала односне химне, топови су запували и звона звонила, док је почасна чета и постројена војска одавала почести и народ одушевљено клицао, желећи им добар пут.

Клицање се за Њима још дуго орило, чак и када су се Високи Гости изгубили са цетињских улица.

На Ријечи и Виру, гдје су Високи Путници пролазили, били су предмет највеће пажње и дочекивани су и испраћани са највећим одушевљењем, а тако исто и у Бару, гдје су стигли око 10 сати.

У 10³⁰ био је на адмиралском броду свечан ручак, који је давао Њ. Им. В. Велики Књаз Николај Николајевић по наредби руског цара.

Растанак у Бару са руске ескадре био је колико свечан, толико и дирљив.

Послије свечаности

Према раније утврђеном програму прослава педесетогодишње владавине Њ. В. Краља Господара и Златног Пира имала је да буде од 15. — 17. ов. м. закључно, али због доласка Високих Гостију и другог манифестација, које су биле у тијесној вези са овим јубиларним свечаностима, свечаности су почеле и много раније и завршиле су се много доцније, него се то предвиђало.

Да не говоримо о оним свечаним и величанственим пошленим ескадра страних држава, које су долазиле под Бар да поздраве слободну Барску Луку и Краља Господара још од нове године по новом календару, свечани дани се датирају још од почетка овог мјесеца, када је на Цетиње дошао Њ. В. Престолонашљедник од Меклембург-Стрелиц, послије чега је шљедовала султаново нарочито изасланство, а затијем су се ређале посјете страних владара и представника страних дворова.

Одласком Њ. Им. В. Великог Књаза Николаја Николајевића и другог Високих Гостију свечаности су завршене у четвртак.

Све ове свечаности прошле су у највећем реду и на опште задовољство како нас домаћих, тако и гостију, који су се на Цетињу стекли са свију страна, да са нама подијеле радост и весеље, под чијим се утисцима још и сада налазимо.

Крај великог броја Високих Гостију, Њихове свите и пратње, на Цетињу је био и врло велики број одабраних одличних гостију. Било их је из свију крајева раскомаданог Српства: Србије, Војводине, Босне и Херцеговине, Ст. Србије, Приморја и Далмације, као год и васколиког Словенства: Русије, Чешке, Бугарске, Хрватске, Славоније и т. д. И велики број странаца био је ових дана на Цетињу, почев од Америке, Енглеске, Њемачке, Француске, па све до блиске нам Италије. Ту је било и многих првака и представника, као год и нарочитих изасланика, па и читавих друштава, као Биоградско Пјевачко Друштво, Кр. Зем. Хрватско Позориште и т. д.

На тај начин свечаности су биле и по начину извођења и по самим учесницима импозантне.

А није се само прослављала педесетогодишњица владавине Њ. В. Краља Господара и златног пира Њихових Величанстава, него се и вршила прокламација Црне Горе за Краљевину, као год и многе друге манифестације од великог значаја и историске важности.

Због тога ове свечаности, и ако по своме карактеру врло ријетке, управо јединствене, одвајале су се од сличних свечаности у многоме а нарочито по тековинама, које су за собом оставиле.

Ријетке су, јединствене и значајне биле по самом карактеру, по самом обиљежју, као што су ријетке, јединствене и значајне биле и по манифестацијама и плодовима, које су нама, нашој земљи и општој ствари донијеле.

Ријетка је педесетогодишњица владавине једног владара, а још ређа педесетогодишњица владавине српског владара, а уз то још скопчана златним пиром, педесетогодишњицом плодносног брака, чији издаци красе многе стране дворове. Ријетка је прилика видјети на окупу овако Високе Госте као што је то прилика била о свечаностима, када су се у нашој средини налазила два Краља, талијански и бугарски, три престолонашљедника, два велика Књаза и т. д. Ријетка је прилика и видјети оволику пажњу, љубав и признање, да се указује од стране страних дворова као што је то прилика била сада, када су се страни дворови чисто такмачили, да што више пажње и поштовања укажу нашем Краљу Господару. Ријетка је прилика исто тако била, као што нам се сада о свечаностима пружала, да се лично увјеримо колико наш Краљ Господар и наша земља лијеп углед на страни ужива и како се на нас гледа. Ријетка је... али ко би све те сјајне моменте набројио и у овом оквиру наређао?..

Сем тога ове свечаности су издвајале и тековинама које су за собом остављале. Захваљујући њима ми смо добили величанствено катедралу, за коју се одавно осјећала насущина потреба. Исто тако добијамо хируршко одјелење и дјечију болницу.

А тек колико смо добили морално!

О свечаностима нам се пружила прилика, и да видимо како се на страни гледа на Краља Господара и на Црну Гору.

И ако смо још у напријед увјерени били да ће резултат по нас бити врло повољан, ни из близа сањали нијесмо, да ће се највећи европски дворови и најугледнија европска штампа изразити о Краљу Господару, нама и нашој земљи онако ласкаво, онако прелијепо, онако одушевљено и заносно.

Краљ Велике Британије назива Га: „Господине Мој брате и рођаче“, представљајући му се као „добар брат и рођак“; аустријски цар назива Га добрим пријатељем, испоручујући Му осјећаја искреног пријатељства и поштовања; њемачки цар Му изражава своје потпуно високопоштовање; председник француске републике назива Га „премилим и великим пријатељем“, испоручујући Му своје високо поштовање и трајно пријатељство; а

мјерима и налажење цијене стајања израђених артикала.

Рачуница

О бројевима, четири вида рачуна са којим бројевима уз примјере који се у трговини дешавају; даље о разномцима простим и десетним са домаћим задацима; даље мјере и новац важнијих држава, вјештање и претварање вредности из једног у други монетни систем. Даље: процент и интерес, рачун, вјернички рачун и његова примјена за све остале трговачке рачуне као: за правило тројно, прост и сложен интерес, проценат у сто, по сто и на сто, друштвени рачун, арбитражу, паритет и т. д. и најзад употреба Шинерових таблица за израчунавање интереса на интерес, израчунавање ренте, ануитета, процентне стопе и т. д.

Енциклопедија

Са основима трговачког знања упознавају се ученици при предавању појединих предмета и добијају објашњења када се за то укаже потреба. Једино се засебно предају главне одредбе трговачког закона тако, да се постојеће знање које је потребно из трговачког и мјеничког права са примјерима. Као допуна за енциклопедије служи рјечник у уџбенику књиговодства Т. Н. дво V, издања у којем су све стручне ријечи објашњене.

Контоарски радови

Контоарски рад састоји се на овом курсу у томе што ученици имају, уз учество, да израде све прилоге и да опишу сву међусобну прениску за примјере који се раде у књиговодству за самца, за ортак, за повчани завод и за фабрику. Ови су радови сопствени састави према стјечном знању и раде се као домаћи задаци, затим се исправљају и на чисто пренискују.

Сви писмени радови из књиговодства, кореспонденције и контоарских радова изложени су за вријеме писмених испита, који се држе при свршетку сваког курса и на основи ових излаже се свједоштво, у којој је једна оквјена за све предмете с напоменом какви су радови годишњи и каквим рукописом влада курзиста.

Поред тога што се обраћа највећа пажња чистоћи радова још се нарочито дају потребна упутства о обхођењу и понашању у друштву којим треба да се одликују свршени курзисти у своме будућем практичном животу као чиновници разних контоара.

Годишње има два курса и то зимски и летњи. Зимски почиње крајем септембра, а траје до почетка марта, а летњи од марта па до почетка јула према нарочитим објавима.

У курсу се може уписати свако лице мушко и женско које је навршило 17 година, које зна добро српски, основе рачунице и треба да има чистак рукопис. Поред тога мора имати воље и времена за рад и мора долазити редовно на предавања која се држе у вече послје 5 часова и трају по потреби до 7 и по до 8 и више часова.

Школарина за сваки курс износи динара 130 и подлаже се при упису унапријед и ученици добијају сав школски материјал, прибор и уџенике, ти немају за вријеме курса никаквих издатака.

Курзисти, који не постигну задовољавајући успјех понављају курс, али не плаћају понова школарину, већ само за материјал 20 динара.

Упис вриши и даје сва потребна даља објашњења.

Београд, јула 1910.

Управник курса
Јосиф Предић
Светогорска 31.

Корисне биљешке

У којим је мјесецима рак најкуснији? Још из старина се одржало мишљење да је рак најкуснији за јело у мјесецима, који немају слово „р“ (од маја до августа). Један немачки лист за рибарство устаје противу тога и вели да је такво мишљење једна гола заблуда. Ево шта он каже. Љети, кад рак највише падази хране, тропи цету за своје развијање и пораст. Пошто рашићења рака стоји у тјесној вези са свлачењем његове луштуре (оклона, пантера), које највише бива љети, и пошто је то „мијењање коже“ за рака врло тегобна процедура, то су рани у то доба, природно, врло мршави. Тек кад промијене свој оклон и добију нов, што то траје готово цијелог љета, онда се почиу да гоје, и баш у мјесецима који немају слово „р“ постају најкуснији за јело, нарочито у мјесецима: октобру — децембру.

Да нам репа подједнако никне. Чешће бива да нам репа не ниче подједнако. То долази највише од тога, што многа

зрна приликом сијања западу у руке, које је радна стока при вучењу сијалице оставила у орници, гдје зрно, ушљед утабаности земље не може да исклија, нити се клица може брзо да развија. Паметни Нијемци овако су доскочили том зду: између предње и задње осовине сијалице, дакле испред самих лијевкова (дула), кроз које сјеме пролази, утврде ланчевима једну оману дрљачу, колика је ширина сијалице, и помоћу ње заравњавају оне руке, које стока у ходу оставља, прије по што и сјеме падне на земљу.

Дрљачу, на показани начин, може утврдити и везати ланчевима сваки наш ковач, па и вештији пољопривредник.

О сијању. Многи пољопривредници још нијесу начисто с тим, колика количина сјемена од луцерке и црвене дјетелине иде приликом сетве на 1 ха површине. Овдје нам један учени Нијемац даје за то обавиштења. По његовом за 1 ха земље потребно је 31 кг. сјемена од луцерке, а ако сијемо црвену дјетелину, онда 23 кграма.

Поуке и савјети

На што треба пазити приликом гајења кромпира?

Не треба заборавити да само у оној земљи добро расте и развија се кртола, у којој има довољно ваздуха и која је довољно уситњена и пропустљива.

Први посао би био дрљање. Ну, на жалост, код нас се слабо применује и ако је од благотворног утицаја. Дрљање је мало копање.

Особито на испуцаној, окорелој земљи у којој је кртола клијала али још није никла, треба дрљати, да би кору истрошили и омогућили приступ ваздуха у земљу. Дрљати треба лаком дрљачом и то мало укусо, па се тим истим путем и вратити. Истина, да дрљача том приликом и по неку кртолу из земље извуче али је много мања штета то једним надничаром у ред довести, него оставити кртолу да сама пробива тврду кору земљину.

Послије дрљања, на недељу-двје дана према порасту кромпира, долази копање. Послије окопавања долази загртање. Само онда, када не загрнемо, окончава се кромпир двапут, а по потреби и три пута.

Ако смо кртолу дубоко посијали — што је само на песку — могуће и дозвољено, онда може загртање изостати, иначе никако. Загртање је од великог утицаја на количину рода. Када знамо да подземни дио кромпира ове тјера изданке и када знамо да се на тим изданицима образују кртоле — онда ћемо знати цијенити важност загртања. Пошто је пак само млада доза способна да тјера изданке, то ћемо се пожурити да је загрнемо док је још млада. Како је пак приликом првог загртања доза још кратка то је друго подгртање оправдано и од користи. У опште, друго загртање потребно је, када је послје првог загртања — али још прије по што је кромпир почео да цвјета — кромпирова доза јако нарастала; када је послје првог загртања кртина спрала земљу; када је и послје првог загртања земља јако исцучала, или када се опазе, да ће се прво загртање јако унарложити.

Загртање је само онда уређено као што треба, када је свака кућица за себе загрнута, а не онако по реду — уздуж.

У његовање кртоле спада и прскање. На страни су већ одавна опазила, да кромпирова трулеж (*Rhizothiza infestans*) причињава врло много штете на кртоли и зато они, прије и послје цвјетања, прскају кртолу бордовском чорбом 1 кг. плава камена 1 кг. креча на сто литара воје. Ова се је смеша показала, као врло добра против ове опасне болести на кртоли.

Књижевност

У Београду, у издању књижаре С. Б. Цвијановића, изашла је значајна књига од Густава Ле Бона под насловом: *Психологија Гомила*. Превео је књигу познати јавни радник и државни савјетник г. Жив. Живановић. Пријевод је са немачког 15-тог издања, а ово сад је друго српско издање. Цијена књиге није забљешена, али ко је жели имати нека се обрати на речену књижару.

Угледала је свијета у Београду једна врло интересантна књига из пера бившега управника града Београда и познатог криминалног писца господина *Божа К. Маричићанина*, под насловом „*Прави и истински васкрс државе српске*“. Цијена је пола перпера. Обрати се вада писцу.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Већ је изашла из штампе збирка приповједака

— Из Црне Горе —

од

Борислава Сл. Минића

Књига је у лијеном укусном француском формату на јапанско хартији и садржи ове приповјетке:

Његови снови — У з'о час — Прошевина — На стражи — Отац — Слуга — Распеће — Кроз сутон — Његов Васкрс Мали Ришко.

Цијена је књизи 1 перпер.

Књига је штампана у мали број примјерака, те свако који би хтио да је има, треба што прије да *писцу на Цетињу* положи претплату.

ОГЛАС

Отворио сам на уласку у Општинску Башту „Краљевску Кафану“, у модерном киоску, код Гранд-Хотела, снабђену француским ликерима, коњаком бордоским вином и шампањом Mumm, и другим финим винима Пилзенско пиво. У „Краљевској Кафани“ увијек се могу добити и хладна јела са разним закускама, аваром француским и руским, рибама — као и чаја, чоколаде, кафе са слаткишима.

Молим за посјету

Јован Зец и друг

На „Цетињски Вјесник“ најбоље се претлатити код поште.

Молим све моје дужнике

Који ми дугују, да ми најдаље до 15. септембра ове године положе новац.

Ко ми до реченог дана не положи новац, бићу приморан тражити наплату судским путем.

Блажо М. Маркуш, шавац.

1—2

КЊИЖАРА

А. РАЈНВАЈНА

НА ЦЕТИЊУ

Препоручује:

своје велико стовариште разних српских и страних научних и забавних књига и календара;

своје стовариште свијех потребних књига и учила за све наше основне и средње школе домаћег и страног издања као и велики избор књига за учитељске и ђачке књижице;

велики избор потеса и протокола за појединце и трговине, пера и лаписа свијех врста, развијех носушаовника, притискача, календара и преса за копирање и т. д.;

велики избор картона и хартија за посјетнице, позивнице, сватбе и забаве, свијех врста и боја мастила за писање, пртање и копирање и у опште цео писани, цртаћи и канцелариски материјал — све производи најбољих и најсавијенијих фабрика Италије, Немачке и Аустрије;

велики избор највештијих и најновијих дописница и фотографских алата и за стране у боји и црних;

прима појединце за израду свијех врста печата од месинга и штампалија од каучука за сва државна надлештва и појединце по наумереној цијени — према каталогу; — погрешно израђене печате и штампалије прима натраг без штете за поручиоца и одмах израђује нове.

3—3

ЧУВЕНИ

ФРАНЦУСКИ ШАМПАЊЕР

и

ШВАЈЦАРСКИ ЕМЕНТАЛЕР СИР

нуди агентурна и комисионарска радња

ХРИСТИФОРА МОРАВЦА

ПОДГОРИЦА

К'о да пушка пуца, так' се свуда хори
О јевтиноћи и доброј роби

Христифора Моравца

НА ЗНАЊЕ

Продајем из слободне руке земљиште за грађење кућа у

Мирковој вароши

које сам купио на инканду у Општини подгоричкој, које се налази у Балшића улици, и Новака Милошева улици; земљишта има са лица 75 метара, са довољном баштом. Ко би желио купити цијело или од истоста, нека се обрати потписатоме ради погодбе.

Подгорица, 20. 8. 1910.

Васо Радуловић,
трговац

3—3